

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0030 Oslo
Epost: postmottak@kmd.dep.no

Oslo 15. august 2019

Hørings svar – forslag til forskrift om ordningen for kollektiv oppreisning til romanifolket/taterne, Deres ref.: 19/1094

Vi takker for muligheten til å kommentere forslaget.

Det har tidligere vært en god del konflikt rundt ordningen for kollektiv oppreisning til romanifolket/taterne (heretter 'ordningen'). En viktig målsetning må derfor være at det blir mest mulig enighet om selve ordningen slik at den kan bidra effektivt til «å gjenreise, utvikle og synliggjøre romanifolket/taternes kultur, språk og historie».

Departementet peker selv på viktigheten av å *involvere romanifolket/taterne* i arbeidet med ordningen, at *privatpersoner* kan søke om tilskudd og at det skal være en *mulig å klage på vedtak i ordningen*.

Helsingforskomiteen er enig med departementet på disse punktene. Viktige spørsmål blir da *hvordan* folket kan involveres når det er Kulturrådet som skal fatte vedtak om tilskudd til prosjekter og *hvem* som skal være klageinstans. Nedenfor kommer vi med noen ideer.

I forslaget § 2. **Forvaltningen av ordningen** heter det at «representanter for romanifolket/taterne skal være involvert i arbeidet med ordningen», men det er ikke spesifisert hvordan disse representantene skal utvelges og hvilken rolle de skal ha. Departementet ber om konkretiserende innspill.

- Representanter for romanifolket/taterne kan være involvert i arbeidet ved å utforme årlige prioriteringer for hvilke formål som bør støttes. De kan bidra til å gjøre støtteordningen kjent ved å arrangere møter hvor prosjekter som er blitt støttet blir presentert, fremme samarbeid mellom ulike miljøer om prosjekter og bidra til at så mange som mulig blir involvert. Det bør også være mulighet til dialog mellom representanter for romanifolket/taterne og Kulturrådet hvor en blant annet diskuterer hvordan ordningen fungerer i forhold til den overordnede hensikten.
- I tillegg til representanter fra støtteberettigede romani-/taterorganisasjoner bør en også vurdere om privatpersoner som er blitt valgt som representanter i mer uformelle nettverk kan aksepteres. Bakgrunnen for dette forslaget er at det er mange romanifolk/tatere som ikke er organisert, men likevel engasjert i folkets kultur, språk

og historie. Det bør imidlertid være en forutsetning at det kan dokumenteres hvor mange som har valgt/står bak representanten.

- Representanter for romanifolket/taterne bør være med på å bestemme årlige prioriteringer. Det kan også være en målsetting å gi representantene en sterkere rolle etter hvert (etter noen år) i beslutninger om hvilke prosjekter som skal motta støtte, slik at forvaltningen av ordningen gradvis blir tilbakeført til folket selv. Et første steg kan være å gi representantene mulighet for å kommentere prosjekter og lage en prioritert innstilling om hvilke prosjekter som bør støttes.

I forslaget § 4. Hva kan det søkes midler til? er et av formålene angitt som «Kontakt og samarbeid mellom romanifolket/taterne i Norge og på tvers av landegrensene i Norden.» Helsingforskomiteen mener at det kan være gode grunner til å utvide dette til ikke bare å gjelden 'Norden', men heller 'Europa'. Det finnes viktige europeiske nettverk og arrangementer som det vil være positivt for organisasjoner og enkeltpersoner blant romanifolket/taterne og delta i og som det bør være mulig å søke om støtte til. Deltakelse i slike nettverk kan bidra til å løfte kompetanse og engasjement hos flere.

Forslagets § 7. Vilkår for tilskudd slår fast at prosjekter som får støtte normalt skal være ettårige, men at de unntaksvis kan vare lengre. Det skal heller ikke gis støtte til «ordinær» drift.

Helsingforskomiteen mener at dette kan være for strenge og kontraproduktive krav. Ved normalt bare å støtte ettårige prosjekter, vil en kunne gå glipp av større prosjekter som kan ha mer varig virkning. Språkprosjekter kan for eksempel være opplæringsprosjekter, prosjekter som har som mål å utvikle å bruke læremidler, osv. Fordelen ved for eksempel å få støtte til to- eller treårige prosjekter er at man kan planlegge bedre, ta høyde for forsinkelser, bygge prosjektaktivitetene opp i faser og ha tid til å lære av eventuelle feil underveis. Det bør uansett være årlig rapportering, slik at man må dokumentere hvorvidt implementeringsplaner blir fulgt og begrunne og få godkjent vesentlige avvik.

Helsingforskomiteen har selv erfaring for at knappe frister kan være en hemsko når implementeringen av et prosjekt med djerpe mål av gode grunner tar mer tid enn planlagt.

Generelt mener vi at for at ordningen skal få varig og god virkning er det viktig at en ikke bare støtter småprosjekter. Å ta vare på og utvikle språket kan for eksempel kreve strategisk satsning over tid. Det samme kan gjelde prosjekter som har som mål å dokumentere eller fremstille historie og kulturelle praksisser.

Vi argumenterer ikke for at en skal prioritere bare å støtte omfattende prosjekter, men for at ordningen bør ha mulighet til å gjøre det.

På denne bakgrunnen kan det også være grunn til å stille spørsmål ved formuleringen om at prosjekter som kan få støtte ikke kan «være en del av den ordinære driften hos søkeren». Hvis den ordinære driften omfatter for eksempel aktiviteter knytte til å dokumentere og ta vare på språket eller utvikle læremidler og gjennomføre undervisning, kan det likevel være gode grunner til å støtte et prosjekt som inneholder slike aktiviteter. Det vil kunne gi

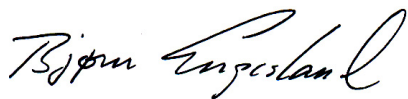
nødvendige ressurser til å holde aktiviteter i gang som med nødvendighet må pågå over tid for at målene skal kunne nås.

Hvis ordningen virkelig skal bidra til å gjenreise kultur, språk og historie kan det være viktig å støtte og forsterke pågående aktivitet som bidrar effektivt til denne måloppnåelsen.

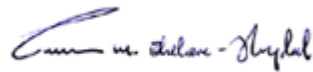
Forslagets § 11. Klageadgang fastsetter Kommunal- og moderniseringsdepartementet som siste klageinstans. Helsingforskomiteen mener at det kan være gode grunner til å vurdere om en heller bør oppnevne eller bruke et eksisterende uavhengig organ utenfor departementet til å behandle klager.

Departementet har allerede mange roller i forhold til romanifolket/taterne. I noen av disse rollene kan det oppstå konflikter med organisasjoner, grupper eller enkeltpersoner, som kan svekke en oppfatning om at departementet kan være en uhildet instans i klagesaker.

Med vennlig hilsen,

Bjørn Engesland
Generalsekretær

Gunnar M. Ekeløve-Slydal
Assisterende generalsekretær